

EXPUNERE DE MOTIVE

Contextul social actual, în care numărul mamelor minore reprezintă 10% din totalul nașterilor din România, și aproape jumătate din cel înregistrat la nivelul Uniunii Europene, reflectă o nevoie stringentă de actualizare a cadrului legislativ în ceea ce privește această categorie socială.

Este necesară astfel o modificare legislativă care vizează dobândirea capacității de exercițiu deplină a mamelor minore care împlinesc vârsta de 16 ani, astfel încât acestea să poată decide pentru ele și pentru copilul lor în lucrul cu instituțiile statului, dar și să beneficieze direct de servicii și prestații financiare, nefiind nevoie de un intermediar în acest sens (reprezentantul legal al mamei minore - părinte, tutore, partener de viață major etc).

Realitatea din teren:

Din practica ONG-urilor care susțin și interacționează cu acest grup vulnerabil reiese faptul că peste 70% dintre mamele cu vârsta sub 18 ani nu aveau acces la propria alocație, la alocația copilului și nici la alte drepturi bănești acordate la nivelul Bucureștiului, precum ajutorul de 2.500 de lei acordat la naștere. Faptul că nu au la dispoziție un venit care li se cuvine duce la situații de dependență față de adulții din preajmă, dar și la situații de întreținere sau prelungire a unui abuz.

Pentru că nu își pot exercita drepturile în raport cu instituțiile statului, cererile pentru alocațiile copiilor lor sunt depuse de tutorii mamelor minore sau de partenerii lor de viață în cazul în care aceștia sunt majori.

Exemple de mame minore care se confruntă cu probleme de dependență financiară față de familia abuzatoare sunt multe.

Cel mai recent exemplu de acest fel întâlnit este cel al Letiției T., în vârstă de 15 ani, care a născut în luna februarie 2023. Letiția nu are acces la propria alocație. Aceasta este încasată de către mama sa cu care locuiește și depinde total de ea. De asemenea, tot mama ei, urmează să îi depună dosarul pentru alocația acordată bebelușului. Într-o întâlnire privată, mama Letiției a recunoscut că a depus dosarul pentru ajutorul de 2.500 de lei, dar că banii nu i-au fost acordați pentru că avea pe numele ei nenumărate amenzi și astfel suma i-ar fi fost reținută. Un alt exemplu este cel al Iulianei B., în vârstă de 16 ani, care trăia în concubinaj cu tatăl copilului ei, în vârstă de 31 de ani. Iuliana provenea din sistemul de protecție al statului, nu și-a încasat niciodată propria alocație, iar pe cea a băiețelului ei o încasa partenerul ei, care era major. Iuliana nu avea la dispoziție niciun ban și depindea total de tatăl copilului ei. Situația s-a transformat într-un abuz, întrucât atunci când Iuliana era agresată de partenerul ei ezita să plece pentru că "nu avea niciun ban". Alexandra I., în vârstă de 15 ani, era însărcinată în trei luni. Alocația ei era încasată de mama sa, care o sprijină constant. Când a venit vorba de alocația bebelușului ei, dar și de indemnizația de creștere a copilului la care Alexandra a avut dreptul, mama minoră nu a mai avut acces la aceste resurse. Toate sunt încasate și gestionate de către mama ei, motivul fiind acela că ea se ocupă de îngrijirea casei, a Alexandrei și a bebelușului Alexandrei. Un alt exemplu relevant este al Andreei T., care a născut la vârsta de 16 ani, un băiețel diagnosticat ulterior cu fibroză chistică, și care s-a văzut de nenumărate ori în situația de a nu putea decide pentru copilul ei în relația cu spitalul, deși medicii i-au recunoscut această capacitate. Legal, nu putea semna niciun act care făcea referire la tratamentul aplicat sau intervențiile medicale pentru că nu era majoră. De fiecare

dată, trebuia chemat tatăl copilului care împlinise deja 18 ani. Tatăl însă nu era mereu disponibil.

Cadrul legislativ actual:

Mamele minore nu beneficiază de un statut juridic reglementat adecvat și nu pot beneficia de prestații financiare ori de servicii sociale în acord cu nevoile lor. Astfel, mamele minore nu beneficiază de aceleași drepturi precum o mamă care a dobândit capacitatea de exercițiu deplină, care se poate reprezenta singură și are calitatea de reprezentant legal pentru copilul ei. Ținând cont de faptul că, potrivit actelor normative aflate în vigoare, o mamă minoră este tratată din punct de vedere legal ca un copil, orice demers care vizează respectarea principiului interesului superior al copilului se va înscrie sub prevederile Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată.

Legea nr. 272/2004, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, reglementează un spectru variat de circumstanțe în care minorii se pot găsi și în care au nevoie de protecție până la dobândirea capacității depline de exercițiu, împlinirea vârstei de 18 ani. Acest act normativ nu ia însă în considerare și situațiile complexe în care o minoră poate rămâne însărcinată și, ulterior, da naștere unui copil, în ciuda statisticilor îngrijorătoare făcute cunoscute publicului larg și nu legiferează poziția juridică a minorelor care devin mame. Referiri la părintele minor se fac însă în Codul Civil. Astfel, o persoană care nu a împlinit vârsta majoratului este considerată a fi minoră. Până la împlinirea vârstei de 14 ani copilul nu are legal capacitate de exercițiu. După împlinirea vârstei de 14 ani, potrivit dispozițiilor art. 41 Cod Civil, minorul obține, din punct de vedere juridic, capacitatea de exercițiu restrânsă. Asta înseamnă că "actele juridice ale minorului cu capacitate de exercițiu restrânsă se încheie de către acesta, cu încuviințarea părinților, sau după caz, a tutorelui, iar în cazurile prevăzute de lege, și cu autorizarea instanței de tutelă, încuviințarea sau autorizarea poate fi dată, cel târziu, în momentul încheierii actului".

Așadar, ținând cont de cele anterior precizate dar și de imposibilitatea minorului de a-și apăra bunurile, interesele și de a se reprezenta în lucrul cu instituțiile statului, copiii care nu au împlinit vârsta de 18 ani sunt reprezentați legal, în principal, de către părinți. Ce se întâmplă atunci când o minoră dă naștere? Din punct de vedere legal, nu intervine nicio modificare. Minora are în continuare aceleași drepturi și obligații stipulate în legea 272/2004, mai exact este în continuare considerată un copil și orice măsură ce urmează a fi adoptată va fi luată având în vedere interesul superior al copilului așa cum prevede cadrul legislativ aflat în vigoare.

În aceleași timp, deși drepturile părintelui minor nu au fost niciodată cuprinse în Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, Codul Civil, la articolul 490, face o singură referire la această situație: "Părintele minor care a împlinit vârsta de 14 ani are numai drepturile și îndatoririle părintești cu privire la persoana copilului. Drepturile și îndatoririle cu privire la bunurile copilului revin tutorelui sau după caz, altei persoane, în condițiile legii." Cu alte cuvinte, mama minoră este mama care trebuie să dobândească capacitate de exercițiu deplină pentru a putea decide în relația cu instituțiile statului în ceea ce privește copilul său și bunurile sale. Până la împlinirea vârstei de 18 ani, va putea lua decizii cu privire la copilul său doar la nivel declarativ, căci în lucrul cu instituțiile statului, un copil nu are posibilitatea de a se reprezenta.

După cum putem observa, doar părintele minor care a dobândit capacitate de exercițiu restrânsă își poate exercita drepturile și îndatoririle părintești cu privire la persoana copilului, însă drepturile și îndatoririle cu privire la bunurile copilului revin tutorelui sau după caz altei persoane, așa cum ne spune textul de lege, însă și aceasta exercitare a drepturilor pe care părintele minor este îndreptățit să o facă de cele mai multe ori nu are o aplicabilitate concretă, tot tutorele sau reprezentantul legal al părintelui minor fiind acela care îndeplinește toate drepturile și îndatoririle părintești ale copilului părintelui minor.

O altă problemă parțial similară, dar pentru care s-a găsit o soluționare, a fost reprezentată de vârsta la care se poate încheia căsătoria unui copil minor. După cum bine știm, actul de uniune consensuală se poate încheia doar dacă viitorii soți au dobândit capacitate de exercițiu deplină, mai exact au împlinit vârsta de 18 ani. Însă, în situația în care o persoană minoră își exprimă dorința de a se căsători înainte de împlinirea vârstei legale, legiuitorul a identificat o modalitate pentru înfăptuirea acestui lucru, iar "pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical, cu încuviințarea părinților săi sau, după caz, a tutorelui și cu autorizarea instanței de tutelă în a cărei circumscripție minorul își are domiciliul. În cazul în care unul dintre părinți refuză să încuviințeze căsătoria, instanța de tutelă hotărăște și asupra acestei divergențe, având în vedere interesul superior al copilului" - Cod Civil art. 272.

În concluzie, prezenta propunere legislativă vizează dobândirea capacității depline a minorelor care împlinesc vârsta de 16 ani și care dau naștere unui copil, astfel ca acestea să poată decide pentru ele și pentru copilul lor în lucrul cu instituțiile statului, dar și în obținerea unor drepturi financiare, cum ar fi alocația sau indemnizația de creștere a copilului.

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1.	Fodor Angelica	PNL	
2.	Vecerdi Cristina	PNL	
3	Alexe Florin	PNL	
4	STĂNESCU VERUȚA	PNC	
5	Dumitru Florin Emil C	PNL	
6.	Barcan Rodica Luminita	PNL	
7.	Storoiu Elena	PNL	
9.	GIUGEA NICOLAE	PNL	
10.	MĂREȘAN DUȘAN	PNL	
11.	RIZEA CRISTINA PAMELIA	Neafiliat	
12	IGNAT ION AZIN DAD	PNL	
13	POCAR TUDOR	PNL	
14	POPESCU PAVEL	PNL	
15	SABIN SĂRMĂȘ	PNL	
16	GABRIEL ANDRONACHE	PNL	
17	ROMAN FLORIN	PNL	
18.	Tătaru Melu	PNL	
19.	Magur COZMANCIUC	PNL	
20	Bogdan Gheorghe	PNL	
21	Crosoveanu Marian	PNL	
22	MOISIN RADU-MARTIN	PNL	
23	CIOFU CĂTĂLINA	PNL	

Nr. crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
24	ATANAZIU Dănuț VALERIU	PNL	
25	Thellmann Christine	PNL	
26	CSEP EVA ANDREA	UDMR	
27	CAMBERA OANA	Neafiat	
28	BERESCU MONICA-ELENA	USR	
29	JOANA SILVIA TAIU	USR	
30	Costău Gabriel Sciller	USR	
31	CRISTIAN BRIAN	USR	
32	HANGAN POLYANNA	USR	
33	DIANA BOZOIANU	USR	
34	Diana Stoica	USR	
35	Entolero Cătălina Elena	PSD	
36	RASALIU MARIAN	PSD	
37	Pungu Romeo DOMICIL	PSD	
38	Tepeșu Laurențiu Costinel	PSD	
39	LOTESANU ANIELA	PSD	
40	STOICA ELENA	PSD	
41	PREDESCU ANA LOREANA	PSD	
42	Paraschiv Edina	PSD	
43	Chiriac Diana	PNL	
44	MARIA-GABRIELA HURGA	PNL	
45	Mara Mares	PNL	